

ירמיהו ל"ט

1. **ירמיהו נ"א, ס"ד**
(סד) וְאִמְרַתְּ כִּכָּה תִשְׁקַע בְּבֵל וְלֹא תִקּוּם מִפְּנֵי הַרְעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵבִיא עָלֶיךָ וְנִעַפּוּ עַד הֵנָּה דְבָרֵי רְמִיָּהוּ :
  2. **אברבנאל ירמיהו נ"א**
והרב המורה כתב שהנבואה היתה מפסקת מהנביא טרם מותו זמן קטון או גדול ושע"ז נאמר עד הנה דברי ירמיהו ר"ל שאחרי נבואת בבל לא ניבא עוד, והיותר נכון אצלי הוא זה שאמר זה להבדיל כל מה שכתוב בזה הספר ע"כ ממה שנכתב אח"ז, כי הנה מראש הספר ע"כ הם דברי ירמיהו אבל מכאן ואילך עד סוף הספר אינם דברי ירמיהו, אבל הוא ספור דברים מהחרבן כמו שסופר בסוף ספר מלכים, כי מפני שלמעלה סיפר ירמיהו ענין החרבן בדרך קצרה כמו שבארתי שם באו אנשי כנסת הגדולה לכתוב בסוף זה הספר אמתת החרבן איך היה לקוח מסוף ספר מלכים כדי שלא נטעה במה שנכתב למעלה. והותרה בזה השאלה הו'.
ואין צורך לפרש פה מה שנכתב מספור החרבן לפי שהוא מועתק מלה במלה ממה שכתוב בסוף ספר מלכים וכבר פירשתי שם ואין תועלת בהשנות הדברים :
ובזה נשלם מה שראיתי לבאר על הספר הזה והשלמתי במדינת ויניציא"ה ערב חג השבועות שנת כי לא כלו רחמי"ו :
  3. **פסיקתא רבתי כ"ו**
וישב ירמיה בחצר המטרה (שם שם כ"ח) בעת (כינסס) [ההיא כינס] נבוכדנצר את מחנותיו ויצאו על ירושלים כשהגיע לרבלתה ישב לו שם שהיה מתיירא שלא יעשה לו כמו שעשה לסנחריב אותה שעה קרא לנבוזראדן ונשאו ראש על כל החיילות ואמר לו לך כבוש את ירושלים הלך נבוזראדן ויצר על ירושלים בשנת תשע למלכותו של צדקיהו עד שנה אחת עשרה למלכותו ולא היו יכולים לכבש את ירושלים שלא נחתם גזר דינם עד עכשיו ברם כשהגיע קיצם של ציון וירושלים ליהרס קץ (הן) [היה] לכל בני אדם קץ לכל החיים שבשבעה עשר בתמוז אירעו חמש פורעניות לישראל נשתברו הלוחות בוטל התמיד הובקעה העיר שרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל אבל בתשעה באב נשרף בית המקדש :
  4. **תוס' ר"ה י"ח:**
זה תשעה בתמוז שבו הובקעה העיר - היינו בראשונה אבל בשניה הובקעה ב"ז ומשום הכי עבדין ב"ז תענית והך ברייתא מתנין בירושלמי וגרסי' בה י"ז בתמוז ואע"ג דכתיב בקרא בתשעה לחדש קלקול חשבונות היו שם ופליג אש"ס דידן ורוצה לומר דמתוך טרדתם טעו בחשבונם ולא רצה הפסוק לשנות מכמו שהיו סבורים :
  5. **תענית כ"ח:**
הובקעה העיר בשבעה עשר הוה והכתיב בחדש הרביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר וכתוב בתריה ותבקע העיר וגו' אמר רבא לא קשיא כאן בראשונה כאן בשניה דתניא בראשונה הובקעה העיר בתשעה בתמוז בשניה בשבעה עשר בו וע"ע ירושלמי תענית פרק ד' הלכה ה'
  6. **רש"י ד'**
(ד) דרך גן המלך - מערי' היתה לו מביתו עד ערבות ירחו ויצא לילך דרך המערה מה עשה הקב"ה לקיים ופרשתי את רשתי עליו (יחזקאל יב) זימן צבי לפני הכשדים מהלך על גג המערה חוץ לעיר ורצו אחריו לתפשו והוא רץ עד פתח המערה וראו את צדקיהו יוצא מן המערה :
  7. **רד"ק ה'**
וידבר אתו משפטים - על שמרד בו והפר בריתו ועבר על שבועת ה' אשר השביעו באלהים :
  8. **רש"י ח'**
(ח) ואת בית העם - בתי כנסיות :
שבת ל"ב.
תניא רבי ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמי הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם
- אברבנאל שם**
(ח) ולכן בלבד אמר ששרפו את בית המלך ואת בית העם ופירשו המפרשים בית כל א' מהעם, ויותר נכון הוא שקרא את ב"ה בית העם ולא קראו בית ה' לפי שכבר נסעה משם השכינה, ואת חומות ירושלים כולם נתצו והרסו לארץ :
9. **גיטין נ"ז:**
אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים בבקעה זו הרג נבוזראדן רב טבחים מאתים ואחת עשרה רבוא ובירושלים הרג תשעים וארבע רבוא על אבן אחת עד שהלך דמן ונגע בדמו של זכריה לקיים מה שנאמר ודמים בדמים נגעו אשכחיה לדמיה דזכריה דהוה קא מרתח וסליק אמר מאי האי אמרו ליה דם זבחים דאשתפוך אייתי

דמי ולא אידמו אמר להו אי אמריתו לי מוטב ואי לאו מסריקנא לבשרייכו במסרק דפרזלי אמרי ליה מאי נימא לך נבייא הוה בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עילויה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייח דמיה אמר להו אנא מפייסנא ליה אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה קטל עילויה ולא נח בחורים ובתולות קטל עילויה ולא נח אייתי תינוקות של בית רבן קטל עילויה ולא נח אמר ליה זכריה זכריה טובים שבהן איבדתים ניחא לך דאבדינהו לכולהו כדאמר ליה הכי נח בההיא שעתא הרהר תשובה בדעתיה אמר ומה אם על נפש אחת כך ההוא גברא דקטל כל הני נשמתא על אחת כמה וכמה ערק אזל שדר שטר פרטתא בביתיה ואגייר